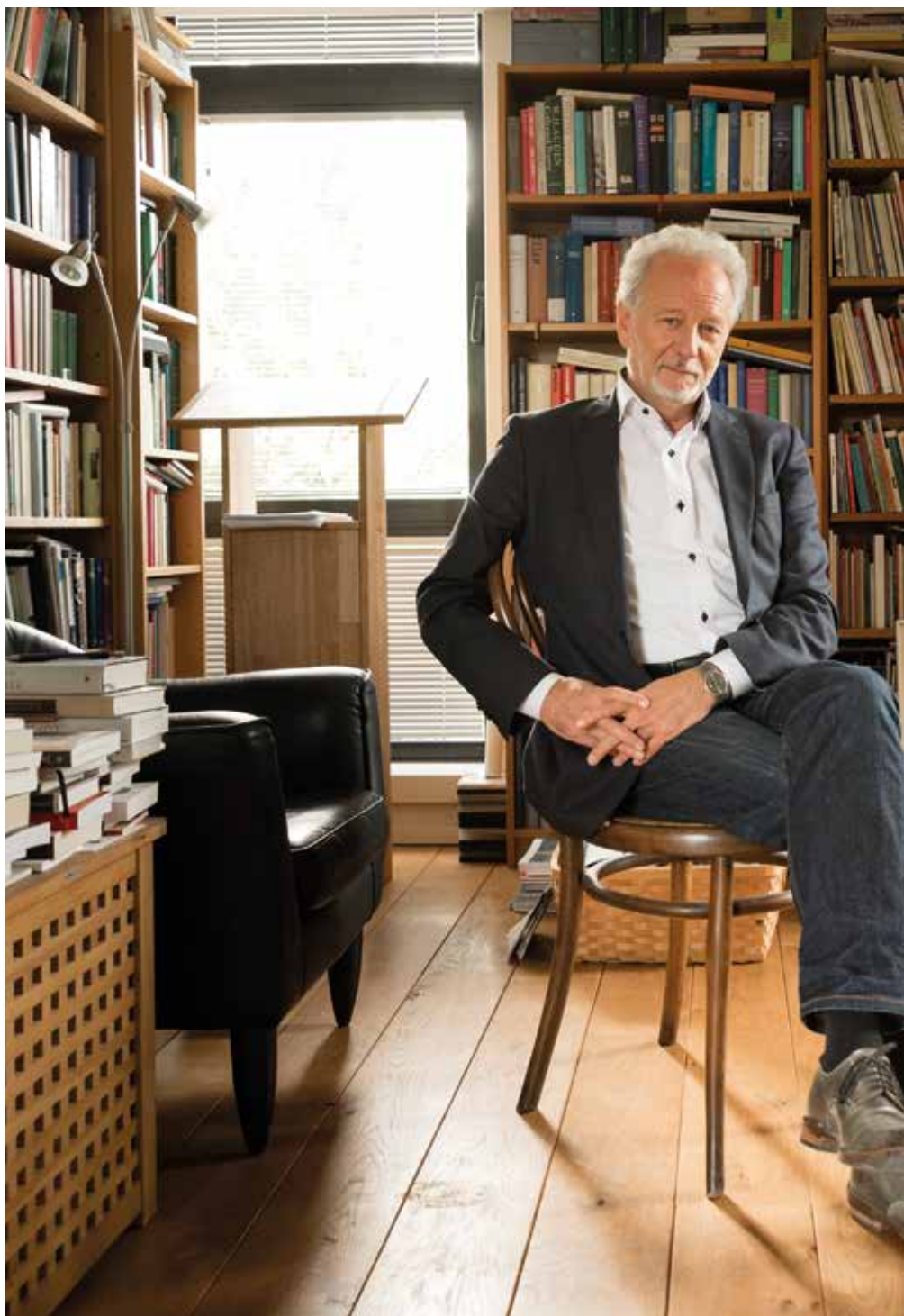

'Het is even speeltijd voor mij'

Stefan Hertmans schreef uniek verhaal voor Confituur en werkt aan dichtbundel

Op 12 december, de Dag van de Onafhankelijke Boekhandel, krijgt u een bijzonder cadeau: een nooit eerder gepubliceerd verhaal van Stefan Hertmans. 'Het is een ode aan de schoonheid en aan de werkelijke vreugde. Het soort waarvan je denkt: ik weet niet waarom, maar verdomd, het borrelt gewoon op in mij.'

'Wij neurotische westerlingen plaatsen altijd kritische kanttekeningen bij geluk.'

INTERVIEW

'Er bestaat zoiets als levenskunst', zegt Stefan Hertmans (66) terwijl hij thee inschenkt in grillig gevormde kopjes. 'Luisteren naar het zuigende geluid van Kieviten in het voorjaar. Tegen je kinderen zeggen: zie hoe prachtig het licht op dat huis valt. Ook als kunstenaar kun je mensen opvoeden in schoonheid. Een luie schrijver zegt: "Er zit een vogel in de boom", een geëngageerde schrijft: "Er zit een lijster in de linde". De liefde ligt in de details.'

GROTE LIEFDE

In dat opzicht is Hertmans' verhaal voor de Dag van de Onafhankelijke Boekhandel een daad van grote liefde. Het schetst zijn verblijf in Rabat in 2006 en neemt elke geur, tint en sensatie op in een werveling van woorden. 'Mijn taalgebruik doet hier inderdaad bijna aan Nabokov denken. Ik wilde dan ook mijn plezier en de sensualiteit van Rabat meegeven. Ik verbleef in het huis van een bevriende dichter en schreef meteen erna de eerste versie van dit verhaal. Dat is zeer persoonlijk geworden, al verbiedt de literaire wet ons om de ik-persoon gelijk te schakelen met de schrijver. Al schrijvend treedt er een splitsing op en zie ik die andere ik lopen als een personage in een film.'

Hij noemt de Arabische landen spannende plekken, waar mensen ondanks de moeilijkheden vaak merkwaardig veel van hun generositeit bewaren. 'Het was een openbaring voor mij, de eerste keer in de soeks, die eeuwenoude *melting pot*, dat krioelen van leven – je kunt je voorstellen dat het in duizend jaar niet veranderd is. Of misschien ben ik de naïeve toerist die dat wil geloven. Het gevaar de zaken te idealiseren was reëel, maar ik wilde de euforie die mij in Rabat en Fèz vervulde net beschrijven zonder Obligaat kritisch te moeten zijn. Wij neurotische westerlingen plaatsen altijd kritische kanttekeningen bij geluk. Tja. Stap dan uit het bed van je geliefde, hé.'

SJAMAAN

De spilfiguur in zijn nieuwste verhaal is de blinde stoker van de hamam van Fèz. 'Ik was zeer onder de indruk van mijn ontmoeting met deze man – knokig, gebrekkig, maar onbeschrijflijk mooi. Hij lokte een epifanie uit: over levenskracht – hij had de energie van iemand die

ervan overtuigd is dat de plaats waar hij zit de goede plaats is – en over vreugde. De werkelijke filosofische vreugde dan, de gratuite, waarbij je denkt: ik weet niet waarom, maar verdomd, het borrelt op in mij. Ik zie het bij mijn vader van 95. Hij is tien keer vrolijker dan ik ooit ben. Elke dag zegt hij, los van elke sentimentaliteit, hoe blij hij is dat hij er nog is. Die man is eigenlijk een soort van sjamaan. Hij toont dat geluk een spier is die je kunt trainen.'

'De schouders van de stoker vond ik dan weer te tener om van hem een rolmodel te maken. Ik wilde vooral over hem schrijven vanwege de ontmoeting. In tijden waarin veel mensen in algemene termen over de ander spreken, vind ik het goed om een verhaal op te diepen over een ontmoeting van een individu met een vreemdeling. Over de verbazing die van een exotisch lijkend iemand uitgaat. De filosoof Giorgio Agamben spreekt over de *homo sacer*, of hoe de vreemdeling iets sacraals kan hebben. Hij is een vraagteken, maar als je je er niet voor afsluit, kan hij een ander bewustzijnsniveau openen. Waarmee ik niet naïef de problemen van deze tijd ontken, of wil betuttelen. Tegenwoordig moet je soms duidelijk stellen dat een schrijver niet hoeft te moraliseren, maar gewoon verhalen over schoonheid kan schrijven. In een wereld waarin al zoveel lelijkheid is, vind ik ook dat een vorm van engagement.'

DRUK IN MONIEUX

Zijn wonderlijke Fèz-verhaal ziet hij als het perfecte cadeau voor de onafhankelijke boekhandelklanten. 'Het zijn toegewijde lezers die ik graag naar een andere wereld wilde transporteren, in een niet te zwaar op de hand zijnde tekst die toch veel literaire registers bespeelt. Ik gooi mijn hengel wel uit naar schrijvers als Borges en Dante. Het fijne is dat dat bij dit belezen publiek ook kan.'

Het beviel hem zo dat hij een nieuwe verhalenbundel overweegt, al zitten er ook twee *romanprobeersels* in zijn hoofd. Het eerste, twintig jaar geleden geschreven, verbaasde hem bij het onlangs herlezen door zijn toon – 'als een brede adem' – het tweede is gebaseerd op een manuscript dat een vriend twintig jaar geleden in het vuur gooide. 'Ik ga met zijn weduwe praten, maar ik kan

INTERVIEW

niet garanderen dat het uitgroeit tot een boek. Ik ben het soort schrijver dat telkens jaren in het duister tast en dan soms, *stoemelings*, dat ene deurtje vindt.'

Het was niet anders bij zijn laatste, *De bekeerlinge*, een intense roman over de vlucht van een Vikingmeisje dat zich bekeerde tot het jodendom. De kiem was er al twintig jaar, maar pas in 2013 vond hij de juiste insteek. Eén van de gruwelijkste scènes gulpte eruit 'in één lange Walpurgische nacht'. Ze beschrijft de doortocht van de kruisvaarders in Monieux, het Provençedorp waar Hertmans zijn tweede thuis heeft.

IK VIND HET ERG AANGENAAM OM AAN EEN NIEUWE, GROTE BUNDEL TE WERKEN. DE DICHTER IS EEN KLOKKENMAKER.

'Ik ben benieuwd hoe de bewoners zullen reageren wanneer de Franse vertaling volgend jaar uitkomt, al kennen ze de grote lijnen al dankzij de Vlamingen die met het boek naar het dorp afzakken. Deze zomer liepen er elke dag een tiental rond, onvoorstelbaar. Sommige lezers deden Hamoutals tocht grotendeels over, van Rouen tot in Genua. Anderen vroegen

me waarom ik haar zoveel leed aandoe. Het betekent dat ze dit historische verhaal gelezen hebben als een heden dat hen betreft.'

MEER VRIJHEID

Sinds het wereldwijde succes van *Oorlog en terpentijn* wordt Hertmans overweldigd door intense lezersreacties. 'Maar mijn drang om te schrijven was even groot toen ik nog niet zo'n ruim publiek had. Ik gaf toen vaak acht uur per dag les (in *KASK Gent, red.*) en toch schreef ik – wellicht als een vorm van zelfrealisatie. Een Franse socioloog vatte het in een beeld dat me nooit zal verlaten. Hij zei dat de kunstenaarsgeest is als een trein die door een landschap zonder sporen rijdt. Maar als je achteromkijkt, liggen ze er, die sporen. Dat is schrijven voor mij.'

'Het meest geniet ik van de research. Tijdens mijn universiteitsjaren heb ik het geluk leren ervaren dat lang studeren met zich brengt. Ik ben nog steeds als een spinnende kat als ik opzoekingen kan doen. Ik leer bij en raak opgewonden door wat ik plots begrijp. Het is een vorm van *well-being*. Mijn geliefkoosde schrijvers zijn niet toevallig studaxen: Calasso, Magris, Sebald.'

Op het broeden volgt het schrijfgenoeven: aan de knopjes van woorden draaien, leestekens afwegen, de enige juist toon zoeken. 'Daarom vind ik het erg aangenaam om nu aan een nieuwe, grote dichtbundel

te werken. De romanschrijver is een bruggenbouwer, de dichter is een klokkenmaker. Maar het schrijven vraagt altijd een grote intensiteit, een vitaliteit zelfs. Misschien daarom dat ook zo'n ongegeneerd vreugdevol verhaal als dat over de stoker van Fèz ontstond. Als jongeman kwam ik het literaire veld heel ascetisch en bijna bang binnen. Die eerste, strenge periode heeft me behoed voor gemakkelijk sentiment, maar ik ben blij dat ik geleidelijk aan mijn eigen vrijheid heb gevonden.'

Hij schenkt een laatste keer thee in. 'Weet je wat het is? Het is eindelijk wat luser na die twee grote romans. Het voelt alsof ik genoeg gewrocht heb. Het is even speeltijd voor mij.'

Interview: Katrien Steyaert

Op 12/12, Dag van de Onafhankelijke Boekhandel, krijgt u deze unieke novelle van Stefan Hertmans cadeau bij aankoop van minstens €17,50 aan literatuur in elke Confituurboekhandel.

STEFAN HERTMANS TE GAST BIJ CONFITUUR

SALVATOR, MECHELEN
woensdag 13 december • 20u
gesprek gevolgd door signeursessie

WALRY, GENT
zaterdag 16 december • 16u30-18u,
signeursessie

DE REYGHERE, BRUGGE
zaterdag 16 december • 14u-15u,
signeursessie

VOOR MEER ACTIVITEITEN:
BEZOEK ONZE WEBSITE
EN FACEBOOKPAGINA.

GEEF MET
EINDEJAAR
WAT
CONFITUUR:
DOE EEN
BOEKENBON
CADEAU.